

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica kmetijskih
in živilskih podjetij

ZAVEZA ODGOVORNOSTI

PROJEKT, KI PREMICA MEJE.

KAZALO VSEBINE

Kazalo vsebine	3
Uvodna beseda	4
Različne dimenzije Zavez odgovornosti	6
Časovna premica Zavez odgovornosti (2015-2020)	8
Zaveze odgovornosti sektorja brezalkoholnih pijač	10
Napredek sektorja brezalkoholnih pijač	12
Zaveze odgovornosti sektorja mlekarstva	16
Napredek sektorja mlekarstva	18
Zaveze odgovornosti sektorja pekarstva	20
Napredek sektorja pekarstva	22
Zaveze odgovornosti prihodnosti	24
Aktivnosti do porabnikov	26

UVODNA BESEDA

»Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in tudi osebno z navdušenjem spremljam napredek naših živilskopredelovalnih podjetij, ki udejanjajo cilje, določene v nacionalni prehranski strategiji. Večletna prizadevanja pri zastavljanju ciljev za uresničevanje zavez odgovornosti se že kažejo v praksi, vsako leto znova, ne glede na vse spremljevalne okoliščine, ki jih je v zadnjem obdobju in jih še vedno prinaša epidemija Covid-19. Dobro je vedeti, da podjetjem ni lahko, potrebne so bile številne prilagoditve novim razmeram, tudi v gospodarskem okolju, zato je vsakršen napredek sektorja oz. panoge pohvale vreden. Pomembno je izpostaviti, kako velik vpliv ima uresničevanje ciljev zavez odgovornosti na dolgoročne spremembe prehranjevalnih navad Slovenk in Slovencev. Vsi si namreč prizadevamo za jasno informiranje potrošnika, za njegovo informirano izbiro in nakup živil. Številne strategije, ki prihajajo, poleg obstoječih krojijo gospodarski prostor in bistveno vplivajo na razvoj agroživilstva v prihajajočih letih. Zato pozdravljam vsakršno proaktivnost in družbeno odgovoren program, kot je Zaveza odgovornosti, ki kaže odprtost sektorjev pa tudi celotne panoge za trajnostno prihodnost.«

Ana Le Marechal Kolar, generalna direktorica Direktorata za hrano in ribištvo pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

»Edina človeška lastnost, ki nam vliva upanje in daje tolažbo, je vztrajnost, saj po prizadevnem delu vztrajnost vedno rodi svoje sadove, je nekoč izjavil Charles Dickens. Vztrajnost pa je vrlina, ki močno zaznamuje tudi delo strokovne službe Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS. Številne so tiste aktivnosti, ki privedejo do rezultatov šele po nekaj letih trdega skupnega dela in takrat lahko s ponosom gledaš na uspeh svojih članov. Vztrajnost nam v besedah in številkah prikazuje publikacija, ki je pred nami. Program Zaveza odgovornosti se že več kot pol desetletja odvija s polno hitrostjo in z veliko energije. Člani GZS-ZKŽP v vlogi podpisnikov sektorskih zavez ga udejanjajo v praksi, na primer v obliki novih izdelkov izboljšane hranilne sestave za končnega potrošnika ter seveda preko vseh ostalih aktivnosti, ki doprinašajo k napredku sektorjev. Leto 2020 je bilo posebno, ta posebnost traja še danes, pa vendar analiza napredka pri implementaciji zavez kaže, da so podjetja vztrajna na poti doseganja ciljev izboljšanja ponudbe živil na slovenskem trgu. Čestitke podpisnikom zavez odgovornosti, nadejamo pa si tudi že nov prenos dobre prakse. V pripravi so namreč tudi že zaveze mesnega sektorja.«

dr. Tatjana Zagorc, direktorica GZS-Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij

RAZLIČNE DIMENZIJE ZAVEZ ODGOVORNOSTI

ZAVEZA ODGOVORNOSTI

PREŽIVI (2017)

Spodbujanje preoblikovanja in razvoja živil izboljšane hranilne sestave pri nosilcih živilske dejavnosti

WHOLEUGRAIN (2019)

Evropski ukrep za vzpostavitev partnerstva za polnozrnatne izdelke

ODLOČI SE ZA (2020)

Seznanitev potrošnikov z aktivnostmi živilske industrije na področju izboljšanja hranilne sestave živil

VEČ UGODNEJŠIH (2020)

Seznanitev oseb v javnih zavodih s ponudbo živil izboljšane hranilne sestave in vključitev le-teh v javno naročanje

ODLOČIMO SE ZA URAVNOTEŽENO PREHRANO (2021)

Promocijska kampanja živil izboljšane hranilne sestave

**Katalog živil izboljšane sestave
(29. avgust 2019)**

lansiranje prve izdaje Kataloga živil izboljšane sestave, ki združuje 143 živil izboljšane hranilne sestave 25 podjetij

**Spletni dogodek deležnikov
»Let's talk about grains - whole grains!«
(24. september 2020)**

predstavitve aktivnosti sektorja pekarstva na področju izboljšanja hranilne sestave živil

**Spletna kampanja
»Odloči se za«
(16. oktober 2020)**

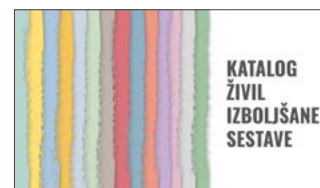
informiranje potrošnikov in promocija živil izboljšane hranilne sestave preko socialnih omrežij

Živila izboljšane hranilne sestave

**Katalog živil izboljšane sestave
(16. oktober 2020)**

lansiranje druge izdaje Kataloga živil izboljšane sestave, ki združuje preko 130 živil izboljšane hranilne sestave 32 podjetij

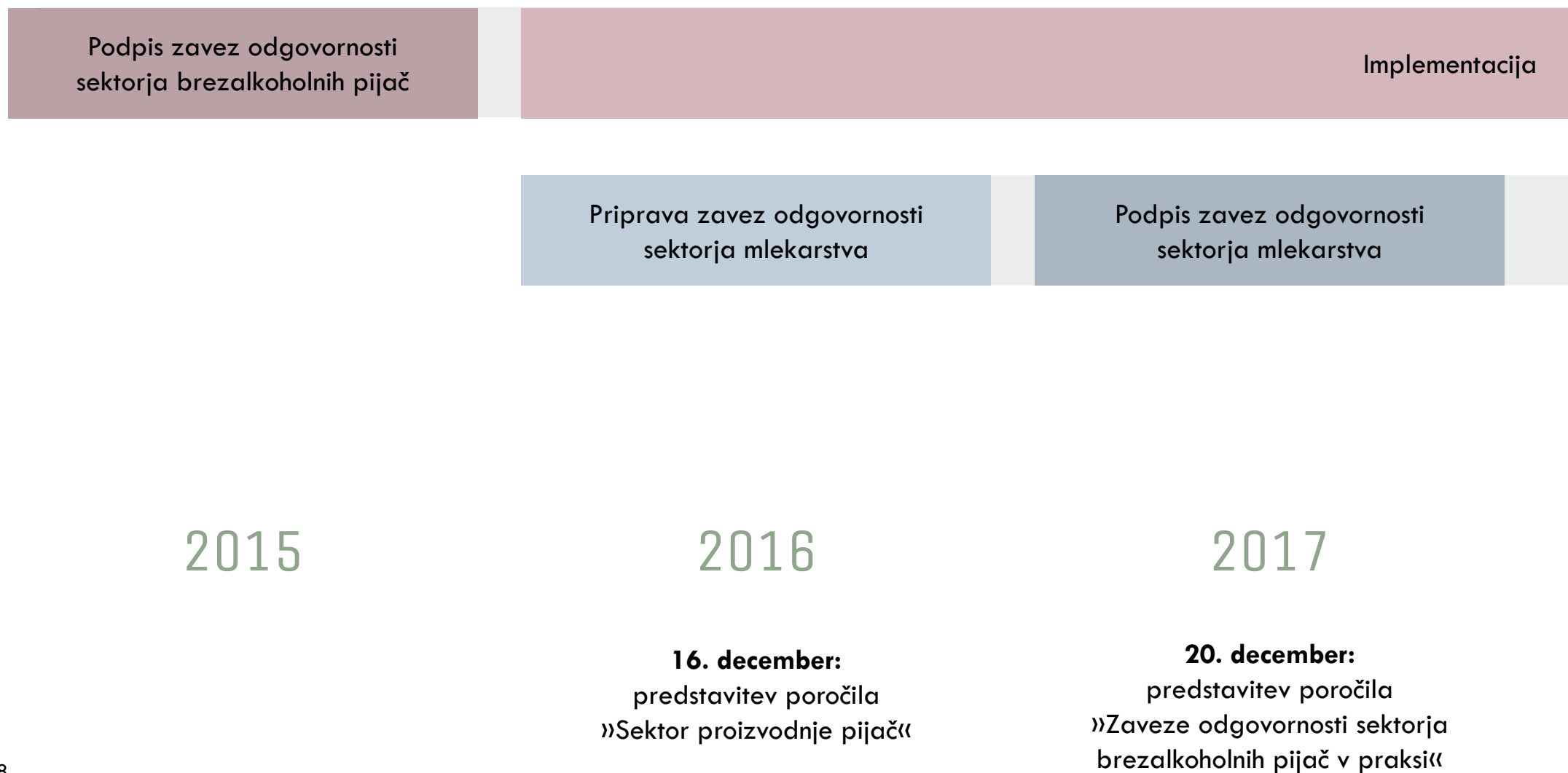

**Spletna novinarska konferenca
»Živila izboljšane hranilne sestave od sedaj še bolj vidna na trgovskih policah«
(19. januar 2021)**

pričetek sodelovanja z družbo Mercator v kampanji »Odločimo se za uravnoteženo prehrano!«

ČASOVNA PREMICA ZAVEZ ODGOVORNOSTI (2015-2020)

zavez odgovornosti sektorja brezalkoholnih pijač

Implementacija zavez in
priprava dodatne zaveze na področju
znižanja vsebnosti sladkorja

Implementacija zavez odgovornosti sektorja mlekarstva

Priprava zavez odgovornosti
sektorja pekarstva

Podpis zavez odgovornosti
sektorja pekarstva

Implementacija zavez odgovornosti
sektorja pekarstva

2018

2019

2020

18. december:

predstavitev poročila

»Projekt Zaveza odgovornosti v praksi«

16. december:

Prehranski forum

»Živilska industrija miga - migaj z nami
tudi ti!«

4. november:

lansiranje publikacije

»Uresničevanje zavez odgovornosti«

ZAVEZE ODGOVORNOSTI SEKTORJA BREZALKOHOLNIH PIJAČ

Sektor brezalkoholnih pijač je kot prvi sektor stopil na pot večje odgovornosti do potrošnika s ponudbo živil izboljšane hranilne sestave leta 2015. S tem je ob bok stopil tudi ostalim evropskim proizvajalcem brezalkoholnih pijač, ki so si podobne zaveze zadali pod okriljem evropskega združenja proizvajalcev brezalkoholnih pijač (UNESDA). Leto 2020 tako obeležujemo kot peto leto aktivnega udejanjanja zadanih zavez odgovornosti. Deset podjetij, ki proizvajajo brezalkoholne pijače, si je tako na ravni sektorja zadalo pet ciljev:

- **brez oglaševanja otrokom, mlajšim od 12 let:** podpisniki so se zavezali, da ne bodo oglaševali brezalkoholnih pijač otrokom, mlajšim od 12 let (na televiziji, v tisku, kinematografih in na spletnih straneh, namenjenih otrokom);
- **odgovorno obnašanje v šolah:** podpisniki so se zavezali, da ne bodo spodbujali oglaševanja in ponudbe brezalkoholnih pijač v osnovnih in srednjih šolah in da bodo tam, kjer se njihovi izdelki prodajajo v srednjih šolah, vedno ponujali celoten asortiman;
- **jasno informiranje o energijski vrednosti izdelkov:** podpisniki so se zavezali, da bodo na embalaži svojih izdelkov poudarili njihov brez ali nizko-energijski značaj oz. podali informacijo o znižani vsebnosti sladkorja v obliki prehranskih trditvev;
- **ponudba različnih izdelkov:** podpisniki so se zavezali, da bodo zmanjševali povprečen energijski iznos brezalkoholnih pijač s tem, da bodo ponujali in promovirali izdelke različnih prehranskih profilov;
- **spodbujanje zdravega življenjskega sloga:** podpisniki so se zavezali, da bodo podpirali dogodke, katerih cilj je spodbujanje zdravega življenjskega sloga tako zaposlenih kot tudi celotnega slovenskega prebivalstva.

Podpisniki:

ATLANTIC
GRUPA

Coca-Cola HBC
Slovenija

Costella

dana

nektar
natura

PART OF THE **HEINEKEN** COMPANY

 Radenska
ADRIATIC

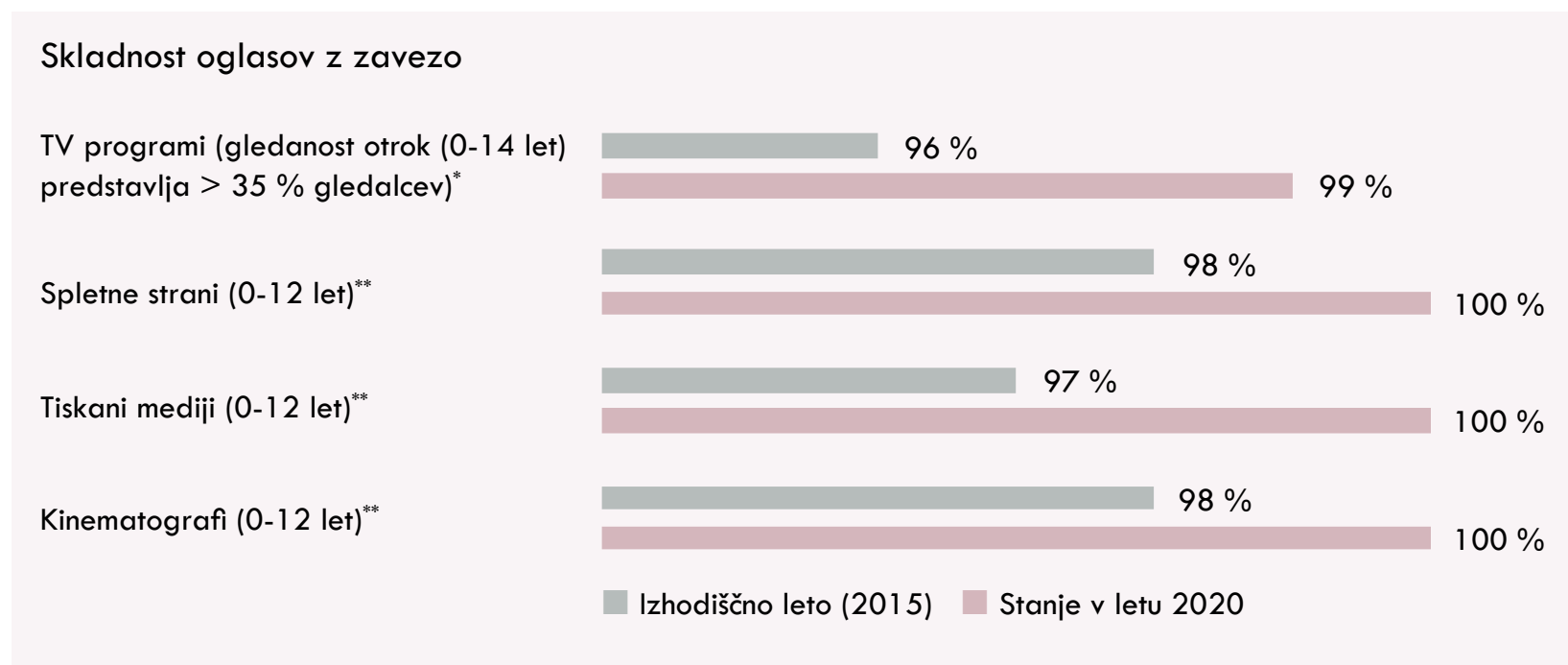
FRUPI
Since 1962

vipi

NAPREDEK SEKTORJA BREZALKOHOLNIH PIJAČ

Brez oglaševanja otrokom, mlajšim od 12 let

Podjetja ne oglašujejo brezalkoholnih pijač otrokom, mlajšim od 12 let, na televiziji, v tiskanih in kinematografskih medijih ter na spletnih straneh.

*Analizo izvaja Inštitut Mediana.

**Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Odgovorno obnašanje v šolah

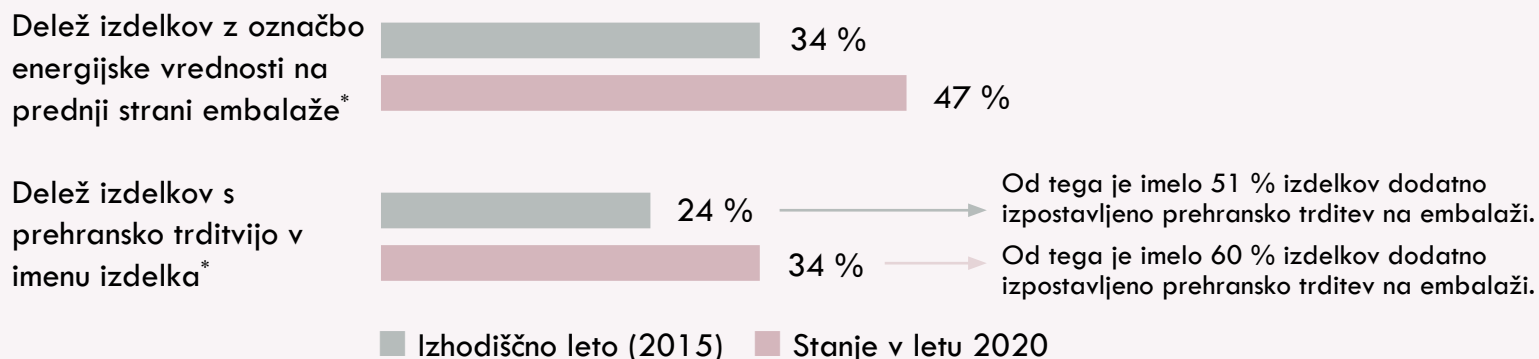
Podjetja sektorja brezalkoholnih pijač skušajo spoštovati nekomercialni značaj šol, zato ne spodbujajo oglaševanja in ponudbe brezalkoholnih pijač v osnovnih in srednjih šolah.

*Zaradi izredne situacije (Covid-19) v šolskem letu 2020/2021 ni bilo mogoče izvesti pregleda.

Jasno informiranje o energijski vrednosti na lastnih blagovnih znamkah

Podjetja sektorja brezalkoholnih pijač se že vrsto let trudijo informirati potrošnika o energijski vrednosti, zato so si zadala cilj, da bo najmanj 60 % izdelkov imelo informacijo o energijski vrednosti na prednji strani embalaže do leta 2020, ter da bo informacija o nižani vsebnosti sladkorja na izdelkih navedena v obliki prehranskih trditev.

Ponudba izdelkov z označbo energijske vrednosti na prednji strani embalaže in prehransko trditvijo

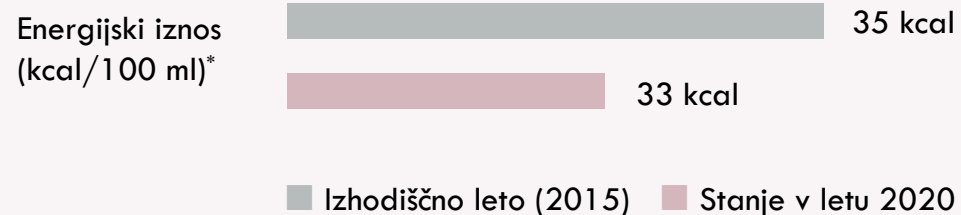

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Ponudba različnih izdelkov

Podjetja sektorja brezalkoholnih pijač ponujajo in promovirajo izdelke različnih prehranskih profilov, predvsem tistih z nižano ali brez energijske vrednosti, z manj ali brez dodanega sladkorja z namenom zmanjševanja povprečnega energijskega iznosa brezalkoholnih pijač.

Energijski iznos brezalkoholnih pijač

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Ponudba novih izdelkov z energijsko vrednostjo, nižjo od 34 kcal/100 ml

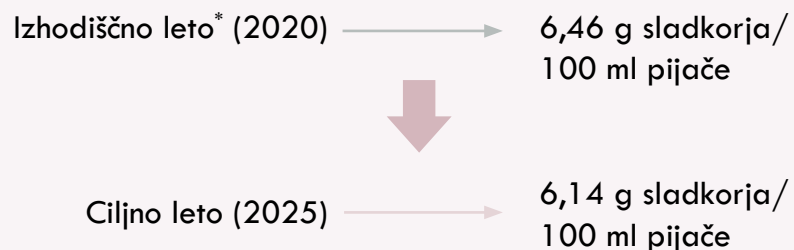

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Dodatna zaveza na področju znižanja vsebnosti sladkorja v brezalkoholnih pijačah

Podpisniki se zavezujejo, da bodo do konca leta 2025 v brezalkoholnih pijačah znižali vsebnost sladkorja in s tem tudi povprečen energijski iznos 100 ml brezalkoholnih pijač za 5 %.

Povprečna vsebnost sladkorja

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Spodbujanje zdravega življenjskega sloga

Podjetja že vrsto let spodbujajo zdrav življenjski slog svojih zaposlenih in širše družbe. Kljub omejitvam, ki so zaradi Covid-19 veljale v letu 2020, so nekatera podjetja v omejenem obsegu izvedla nekatere aktivnosti iz letnega plana.

ZAVEZE ODGOVORNOSTI SEKTORJA MLEKARSTVA

Sektor mlekarstva je v letu 2020 obeležil že tretje leto implementacije zavez odgovornosti. Sedem podjetij sektorja mlekarstva je v novembru 2017 podpisalo listino sektorskih zavez odgovornosti. Podjetja so s tem želela opozoriti na svojo proaktivnost in pripravljenost na konstruktiven dialog z ostalimi deležniki za doseganje ciljev nacionalne prehranske politike. S podpisom zaveze na področju izboljšanja sestave se je sektor mlekarstva zavezal, da bo znižal vsebnost dodanega sladkorja po opredeljenih kategorijah mlečnih izdelkov za 10 % do konca leta 2020. V okviru zaveze na področju energijskega iznosa pa so si podpisniki zadali, da bodo širili ponudbo izdelkov različnih prehranskih profilov predvsem izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja.

Podpisniki:

**LJUBLJANSKE
MLEKARNE**

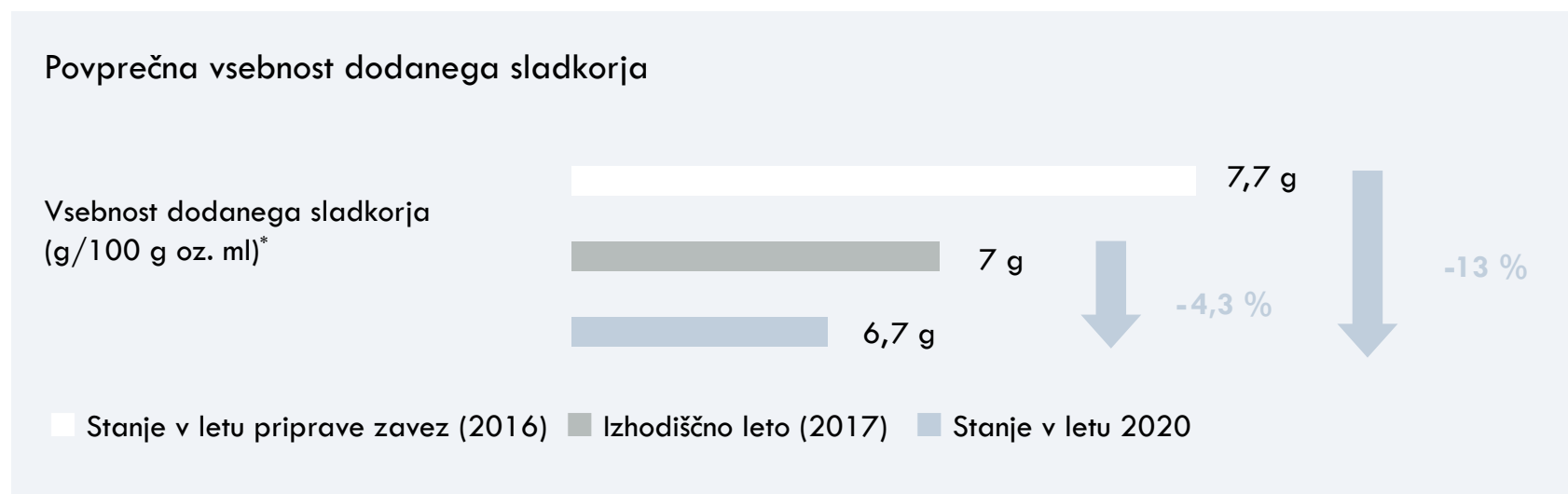
MLEKARNA CELEIA

NAPREDEK SEKTORJA MLEKARSTVA

Zaveza na področju izboljšanja sestave

Podjetja sektorja mlekarstva razumejo vlogo, ki jo imajo pri zagotavljanju ponudbe najrazličnejših izdelkov, zato so si zadala cilj, da bodo znižala vsebnost dodanega sladkorja¹ v mlečnih izdelkih po opredeljenih kategorijah² za 10 % do konca leta 2020.

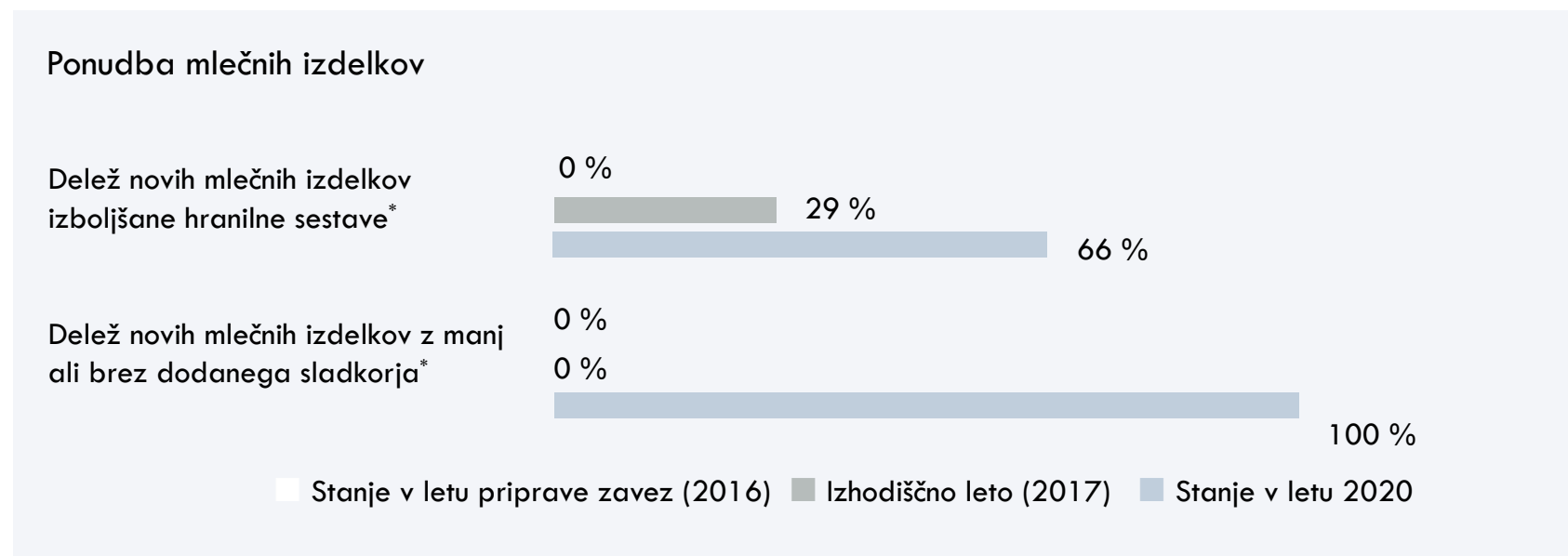
¹Kristalni sladkor (saharozna), sadni sladkor (fruktoza), sadni pripravki, fruktozni sirup, glukozno-fruktozni sirup, med idr.

²Mlečni napitki, sadni jogurti, fermentirani mlečni napitki, mlečni deserti, sadna skuta (samo izdelki z dodanim sladkorjem).

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Zaveza na področju energijskega iznosa

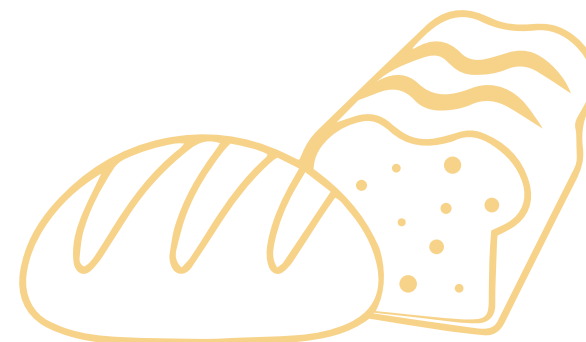
Podjetja sektorja mlekarstva razvijajo, ponujajo in spodbujajo uživanje mlečnih izdelkov različnih prehranskih profilov, predvsem izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja. To se odraža tudi v vse večji ponudbi mlečnih izdelkov izboljšane hranilne sestave, ki je na voljo na trgu. Podatki nakazujejo, da podpisniki svoje zaveze udejanjajo tudi v praksi.

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

ZAVEZE ODGOVORNOSTI SEKTORJA PEKARSTVA

Tudi sektor pekarstva je v letu 2019 pristopil k podpisu lastnih sektorskih zavez. Osem podjetij se je s tem želelo pridružiti aktivnostim sektorja brezalkoholnih pijač in sektorja mlekarstva za znižanje vsebnosti izbranih hranil v svojih živilskih izdelkih in s tem potrditi odgovoren odnos, ki ga slovenska živilskopredelovalna industrija izkazuje do potrošnika. Podjetja so podpisala zavezo s področja znižanja vsebnosti dodane soli v kruhu, s čimer so si tudi zadala konkreten cilj, da bodo znižala vsebnost dodane soli za 5 % do konca leta 2022. Pri zavezi s področja povečanja vsebnosti polnozrnatih sestavin pa so se podjetja zavezala, da bodo širila ponudbo pekovskih izdelkov z večjo vsebnostjo polnozrnatih sestavin ter tako udeleževala enega od ključnih strateških ciljev prehranske strategije Slovenije.

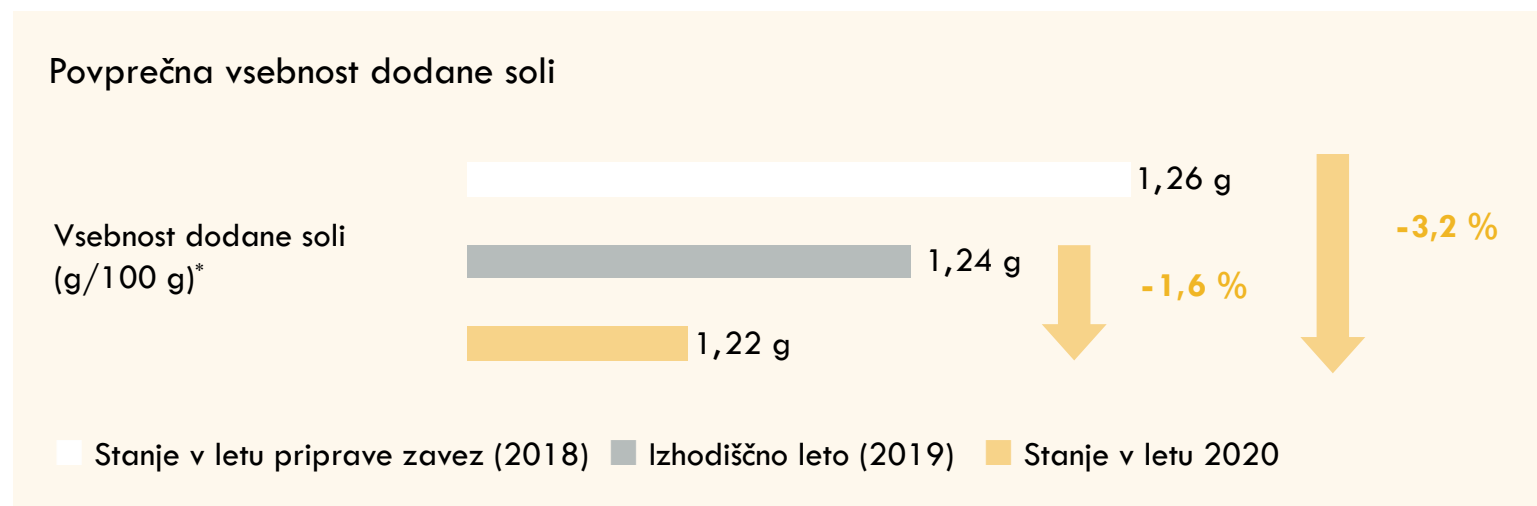
Podpisniki:

NAPREDEK SEKTORJA PEKARSTVA

Zaveza odgovornosti s področja znižanja vsebnosti dodane soli v kruhu

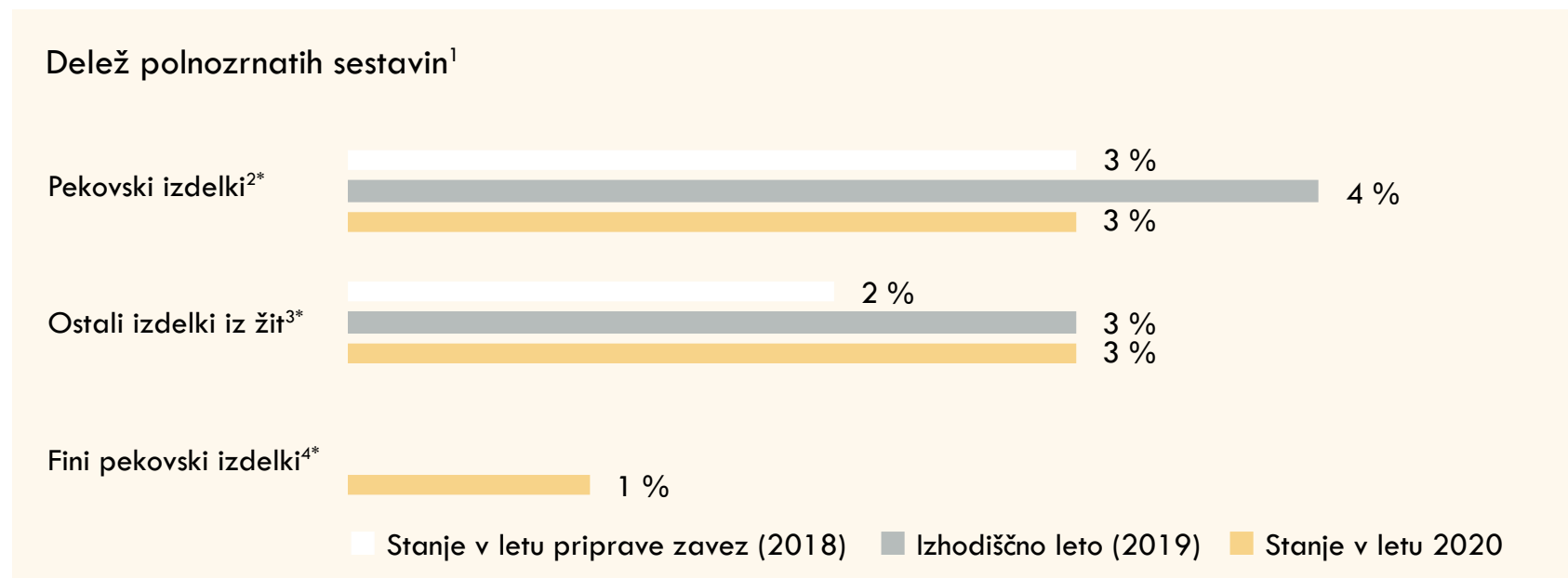
Podjetja sektorja pekarstva razvijajo in izboljšujejo sestavo obstoječih izdelkov z namenom, da dosežejo 5 % znižanje vsebnosti dodane soli v kruhu do konca leta 2022.

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Zaveza odgovornosti s področja povečanja vsebnosti polnozrnatih sestavin

Proizvajalci povečujejo vsebnost polnozrnatih sestavin v pekovskih izdelkih z namenom širjenja ponudbe.

¹Kot polnozrnato sestavino se upošteva polnozrnato moko, zdrob, drobljenec, kalčke, otrobe in kosmiče.

²Med pekovske izdelke uvrščamo kruh, pekovsko pecivo in druge pekovske izdelke.

³Med ostale izdelke iz žit uvrščamo testenine, testo in izdelke iz testa.

⁴Fini pekovski izdelki so narejeni iz različnih vrst moke, sladkorja, maščob in drugih sestavin, pod pogojem, da je v končnem izdelku vsebnost sladkorja oz. maščobe večja od 5 %, računano na suho snov.

*Podatki, poročani s strani podpisnikov.

ZAVEZE ODGOVORNOSTI PRIHODNOSTI

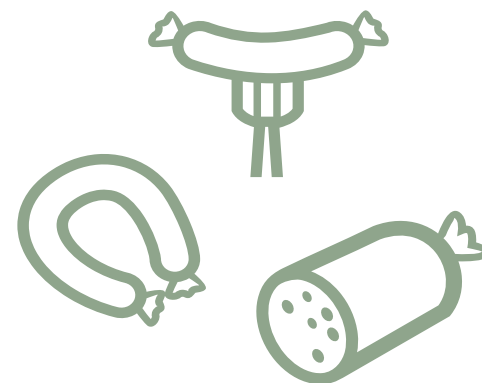
Podpis dodatne zaveze sektorja brezalkoholnih pijač

Sektor brezalkoholnih pijač si je po petih letih implementacije zavez zastavil dodatne, še odločnejše cilje, in sicer na področju zniževanja vsebnosti sladkorja v brezalkoholnih pijačah. S podpisom se bodo podjetja zavezala, da bodo do konca leta 2025 v brezalkoholnih pijačah znižala vsebnost sladkorja in s tem tudi povprečen energijski iznos 100 ml brezalkoholnih pijač za 5 %. Kot izhodiščno leto za spremljanje napredka implementacije te zaveze bo upoštevano leto 2020.

Priprava zavez odgovornosti mesnega sektorja

S polnim zavedanjem, da tudi mesni sektor lahko z izboljšanjem hranilne sestave živil dolgoročno prispeva k spremembam prehranjevalnih navad potrošnikov, je v letu 2021 potekal prvi sestanek predstavnikov podjetij mesnega sektorja za namene priprave sektorskih zavez odgovornosti. Predstavniki podjetij so bili seznanjeni z glavnimi aktivnostmi na področju prehranske politike in izboljšanja hranilne sestave živil, razprava pa je potekala tudi o možnosti znižanja vsebnosti soli in maščob v mesnih izdelkih. Za namene oblikovanja zavez bodo ključnega pomena nadaljnja srečanja delovne skupine s pomočjo katerih bodo določene tudi kategorije mesnih izdelkov in hranila, ki jim je v okviru zavez odgovornosti smiselno nameniti največ pozornosti.

AKTIVNOSTI DO PORABNIKOV

GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij je v letu 2020 pričela z izvedbo programov »Odloči se za« in »Več ugodnejših«, ki s svojimi aktivnostmi prispevata k širjenju ponudbe živil, ki so proizvedena po merilih sodobnih prehranskih smernic. Oba programa sta sofinancirana s strani Ministrstva za zdravje in sta del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

V okviru aktivnosti programa »Odloči se za« s pomočjo spletne kampanje na socialnih omrežjih poteka informiranje potrošnikov o aktivnostih živilske industrije na področju izboljšanja hranilne sestave živil in o pomenu uživanja živil izboljšane hranilne sestave (tj. z manj sladkorja, soli, maščob). S pomočjo Kataloga živil izboljšane sestave pa se potrošnike seznanja z aktualno ponudbo živil izboljšane hranilne sestave in njihovimi prehranskimi prednostmi na slovenskem trgu.

Po drugi strani pa program »Več ugodnejših« omogoča, da se s pomočjo nadgradnje Kataloga živil za javno naročanje, približa živila izboljšane hranilne sestave tudi osebam v javno-zdravstvenih zavodih, ki sodelujejo pri pripravi in izvajanju javnega naročanja živil. V okviru aktivnosti programa potekajo tudi izobraževanja in svetovanja osebam v javno-zdravstvenih zavodih na temo javnega naročanja in uporabe aplikacije Kataloga živil za javno naročanje.

Do konca leta 2022 bodo aktivnosti obeh programov še dodatno intenzivirane z namenom, da se še dodatno poveča ozaveščenost potrošnikov o umestitvi živil izboljšane hranilne sestave v vsakodnevno prehrano in posredno doprinese k spremembam njihovih prehranjevalnih navad.

Zaveza odgovornosti

Uredniški odbor: dr. Petra Medved Djurašinović, Dea Zavadlav, Maja Oblak

Odgovorna oseba: dr. Tatjana Zagorc

Število izvodov: 150

Izdala in založila: GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij

Ljubljana, 2021

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica kmetijskih
in živilskih podjetij

GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

 (01) 58 98 296

 zaveza.odgovornosti@gzs.si

 www.zaveza-odgovornosti.si

 [www.facebook.com/Zaveza odgovornosti](https://www.facebook.com/Zaveza-odgovornosti)